

Blended pastoraat

De ‘thuis’ app

Onze dochters hebben hun thuis gevonden in Nairobi en Montpellier. Even een kopje koffie doen is er dan ook niet bij. En toch, ik voel me met ze verbonden alsof ze regelmatig in hun ouderlijk huis op verhaal komen of, ik bij hen alsof ze in Nederland wonen. De sociale media vervullen zoals te verwachten een belangrijke rol binnen ons wederzijds contact. Ik beperk me tot de app. Ook ik heb een zekere vorm van weerzin moeten overwinnen: die familieapp (‘wat een geneuzel’) totdat ik merkte dat het wel degelijk mogelijk is om via de app niet alleen informatie maar ook emotie als genieten maar ook het verdriet niet alleen te delen maar ook te ervaren. Een foto of een filmpje van een geslaagde kokkerellerij zegt ons iets heel anders dan een neutraal persoon die niet bij het gezin hoort. Humor die ook zo persoonseigen is of politieke uitlatingen laten zich omzetten in korte zinnen en emo’s. Aan deze app gaat dus wel iets vooraf. We vormen een gezin, een kleine gemeenschap die elkaar door en door kent; ook de kouwe kant voelt zich inmiddels opgenomen en thuis. We kennen ook hun thuis, hun woonomgeving. Zo’n verbinding met elkaar vraagt wel om onderhoud en dat lukt mede door de app. Leven vanuit het Evangelie kent ook zo’n thuiservaring. Niet alleen als individu maar ook als gemeenschap ben ik me bewust van en georiënteerd op mijn/jouw omgeving. En is de omgeving van iedere mens niet toch de medemens. De sociale media hebben m.i. binnen kerk en pastoraat een niet meer weg te denken betekenis. Ze informeren niet alleen, ze beïnvloeden de relaties, ze ondersteunen verbindingen. Er zitten duistere kanten aan, alwaar we de ogen niet voor moeten sluiten zoals de nep-info, de bots en de trollen. Maar het getuigt van een staaltje achterhaald denken als de geloofsgemeenschap

Lees verder op pagina 3

COLOFON VPWinfo.nl is het kwartaalblad van VPW Nederland, Beroepsvereniging van r.-k. pastores.
ISSN 1574-9916. Nr. 4, december 2017.

• Redactie VPWinfo.nl
Jan Franken (hoofdredacteur), Mirjam Dirx,
Annemarie Gooiker, Jan Houben, John Mersel,
Geert Rozema, Jeroen van Lente
• Redactiesecretaris
Mirjam Dirx
‘t Vaartje 112, 5165 ND Waspik
T 0416 - 312385 / 06-444 60 207
mirjamdirx@kpnplanet.nl

• Grafisch ontwerp
Jeroen van Lente Grafisch ontwerper
Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen
T 06 28 15 20 30, E jeroenvanlente@msn.com
• Druk Drukkerij DekkersvanGerwen, Den Bosch

Foto’s van de auteurs en foto’s bij artikelen zijn door de betreffende auteurs aangeleverd.

Contributie

- De VPW kent maar één hoofdtarief waaraan alle andere bedragen zijn ontleend: € 140,-.
- De contributie bedraagt € 140,- voor wie 0.7-1 fte en € 70,- voor wie tot 0.7 fte werkt. Onder dat laatste vallen ook de gepensioneerden.
- Omdat het alléén voor pastoraal werk(st)ers in loondienst mogelijk is de contributie te verrekenen met hun brutoloon, worden zij voor een hoger bedrag aangeslagen, maar feitelijk hebben zij een voordeel van enkele euro’s.
- Vrienden van de VPW en studenten betalen een aangepast bedrag.
- De letters A, B, C, D, DP (P voor gepensioneerden) en E zijn van belang voor de administratie en staan

op de betalingsstrook vermeld en verwijzen naar deze tabel.

- Contributies gelden voor een heel kalenderjaar.
- Individuele aanpassingen zijn mogelijk bij bijzondere arbeidsomstandigheden of indien men in de loop van het jaar lid wordt. In onze statuten wordt een opzegtermijn van een maand aangehouden.
- Iedereen die meer wil geven dan de gevraagde contributie-bijdrage kan dat als schenking fiscaal verrekenen, ook gepensioneerden (ANBI regeling).
- Ons rekeningnummer is NL38 INGB 000 303 72 79 t.n.v. VPW Nederland. Vermeld altijd: ‘Contributie’ en het factuurnummer.
- Wij stimuleren periodieke overschrijvingen van de contributie.

	Pastoraal werk(st)ers	Priester of diaken	Gepensioneerd
0.7 - 1 fte	A Netto € 134,- (bruto € 200,-)	B € 140,-	DP € 70,-
tot 0.7 fte	C Netto € 67,- (bruto € 100,-)	D € 70,-	DP € 70,-
Elders vakbondslid	D € 70,-	D € 70,-	DP € 70,-
	Vriend € 75,-	E Student € 15,-	

Organisatie VPW Nederland

- Secretariaat VPW Nederland • J. Franken (beleidsmedewerker), Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht 06 48 15 12 89, janfranken@vpwinfo.nl
- Dagelijks bestuur
 - H.J.M. v.d. Bunt-Koster (voorzitter), Nijverheidsstraat 22, 7621 TM Borne, 074 - 2670406
 - M.D. Dijkman (vice voorzitter), Kerkstraat 19, 6941 AC Didam, 0316 - 295 606, vice-voorzitter@vpwinfo.nl
 - J. Deckers (secretaris), Sophiastraat 1, 5671 XJ Nuenen (040-2845855), j.deckers@onsnet.nu
 - T. Halin (penningmeester), Kikkerveen 405, 3205 XD Spijkenisse, penningmeester@vpwinfo.nl
- Algemeen Bestuur • H. Berbé, H.J.M. v.d. Bunt-Koster, M.D. Dijkman, L. Geurts, W. Hacking, T. Halin, G.M.H. Kamsma-Kunst, H.J.M. Kint-van Os, G. Prevoo, J. Rens.
- Financiële administratie • Guus Prevoo.
- Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR) • M. Bruijns, G. Damen, G. Dieteren, J. Franken, L. Geurts (voorzitter), T. Halin, J. Rens, H. van Schalkwijk, W. Vroom, N. van Waterschoot (FNV).
- Website www.vpwinfo.nl • P. Gabriël, webmaster.

VPW’s

- VPW Den Bosch • Secretariaat VPW Nederland, Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, 06 48 15 12 89, denbosch@vpwinfo.nl
- VPW Breda • Secretariaat: F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06, breda@vpwinfo.nl
- VPW Groningen-Leeuwarden • Secretariaat: N. Bouma, Trambaan 15, 9251 LZ Burgum, 0511 705 336, groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl
- VPW Haarlem-Amsterdam • Secretariaat: H.J.M. Kint-van Os Triade 45, 1901 GW Castricum, 06-24 60 38 29 / 025 169 046 kikikint@xs4all.nl
- VPW Limburg • Secretariaat: P. Linders, Stichting Groenewold, Roermond, 077 - 354 66 89, limburg@vpwinfo.nl
- VPW Rotterdam • Secretariaat: H.J.T. Dam, Parallelweg 5, 2951 BS Alblasserdam, 06-12374002, rotterdam@vpwinfo.nl
- VPW Utrecht • Secretariaat: Chr. Kantoci-Janssen, Bussloselaan 17-A, 7383 AG Bussloo-Voorst, 0571-261914, utrecht@vpwinfo.nl

Verzoek aan onze leden!

Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit door te geven aan ons secretariaat: Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht of info@vpwinfo.nl. Denk daarbij aan • Adresgegevens • Verandering van werkkring of werksoort • Arbeidsduurverandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time) • Het overgaan van studentlid naar werkend lid • Het met emeritaat gaan.

INHOUD

Sociale media zijn hot. Het lijkt erop dat we niet meer zonder kunnen. In het pastorale werkveld bestaat er aan de ene kant een behoorlijke weerstand tegen sociale media en een actief gebruik van internet. Er vallen zinnen als: “Het is zo oppervlakkig” en “Het hoort er nu eenmaal bij, maar...” Aan de andere kant zijn er ook pastores die zweren bij het gebruik van deze media en er als ‘internetpastor’ hun identiteit aan ontleen.

In de redactie raakten we al pratend hoe langer hoe meer geïnteresseerd in de uitdrukkelijke verbinding tussen pastoraat en sociale media. Dat er via Facebook een netwerk is op te bouwen en dat What’s app ideaal is om snel een afspraak te maken, dat lijkt evident. Maar is het ook mogelijk om typisch pastorale activiteiten via sociale media te laten lopen? Wat betekenen ‘verdieping’ en ‘wederkerigheid’ dan? Wieke Veenstra houdt zich bezig met pastoraat via internet en e-mail. Juist de anonimiteit biedt een groep mensen de mogelijkheid om hun vragen voor te leggen. Marieke Drent bouwt een netwerk via sociale media om zichtbaar te kunnen zijn zonder grenzen. Nikolaas

Sintobin timmert aan de weg met retraites via internet en merkt dat fysieke ontmoetingen dan volgen. Fred Omvlee begon heel pragmatisch met het gebruik van sociale media en ontdekte gaandeweg het belang ervan voor zijn werk. Bij deze vier praktijkartikelen plaatste Eric van den Berg een hashtag. Aan de hand van een concrete gebeurtenis werkt hij uit hoe pastoraat hierop inspelen kan.

DE PRAKTIJK

- 4 Online op weg**
Wieke Veenstra
- 6 Zichtbaarheid zonder grenzen**
Marieke Drent
- 8 Digitale transitie ook in het pastorale werkveld**
Nicolaas Sintobin
- 10 Sociale media zijn heel persoonlijk en vertrouwd**
Fred Omvlee

DE REFLECTIE

- 12 Niet of maar hoe**
Eric van den Berg

DE RUBRIEKEN

- 16 Gelezen**
Het boek van vreugde
Over een ontmoeting tussen de Dalai Lama en Desmond Tutu
Jos van Genugten
- 17 Onze rechtspositie**
Jan Franken
- 18 Nieuws uit de VPW-en**
Jan Franken
- 19 Op stap naar... Hier ben ik**
Mirjam Dirkx
- 20 Column Rob Lijesen**
Loslaten

vervolg woord van de voorzitter

niet met hart en ziel in deze communicatieboot stapt. Zo niet, dan sluit je je af van toekomstige generaties gelovigen. De kinderkerk of M25 is nu reeds ondenkbaar zonder de app. Daarbij, de ouderen weten er inmiddels ook weg mee. De app inzetten bij het bezoekwerk als een nieuwe vorm voor wake-up kring geeft het voordeel dat je tegelijkertijd kunt vragen of er die dag

nog belangstelling is voor een potje Uno of Klaverjas. Met Kerst omarm ik beide dochters en hun partner maar de app wil ik niet meer missen. Thuiskomen hoeft aan een app niet vreemd te zijn.

Ina van de Bunt Koster, voorzitter

Online op weg

Stichting E-pastoraat biedt pastorale zorg via de e-mail aan mannen en vrouwen. Niet om het pastoraat dat door kerken en andere organisaties aangeboden wordt te vervangen, maar als aanvulling. Sinds kort is Wieke Veenstra één van de directeuren van deze stichting.

Online hulpverlening is in opkomst. Steeds meer mensen vinden online hun weg naar hulp. Het past in de tijd waarin we leven en ook Stichting E-pastoraat wordt online gevonden! Wij merken dat er behoefte aan is en daar kunnen verschillende redenen voor zijn. Het kan fijn zijn om thuis, in je eigen vertrouwde omgeving, in alle rust een mail te schrijven op een moment dat jou het beste uitkomt. Je kunt rustig nadenken over je mail en de tijd nemen om jezelf te verwoorden. Voor veel mensen is ook de anonimiteit van e-mail contact prettig. Schaamte kan een rol spelen of de drempel om hulp te zoeken kan hoog zijn. Online is die drempel lager. We zien in onze trajecten ook dat eenzaamheid een thema is dat regelmatig terugkomt. We willen graag een veilige plaats zijn waar pastoranten met hun verhaal terecht kunnen. Iets van je af schrijven kan helpen om het voor jezelf op een rijtje te zetten, erop te reflecteren en het kan helend werken.

Wieke Veenstra

directeur en intake-coördinator
van de Stichting E-pastoraat in
Leiden

DE PRAKTIJK

Binnenkomen In onze intake vragen we hoe pastoranten ons hebben gevonden. Regelmatig is dit via de zoekfunctie van Google. Dat betekent dat iemand dus doelbewust online heeft gezocht naar online (pastorale) hulp. Maar we worden vooral ook veel gevonden door middel van onze Facebook advertenties. Iemand die via zo'n advertentie met ons in aanraking komt, had er misschien niet zo snel aan gedacht dat dit ook een mogelijkheid is. De aanmeldingen komen uit heel kerkelijk Nederland: Gereformeerd, Hervormd, Evangelisch, Rooms Katholiek. Onze Facebookpagina zetten we in om te bemoedigen en ons werk onder de aandacht te brengen. Bijvoorbeeld door nieuwe blogs te delen. Soms ontvangen we berichten van mensen die hulp zoeken via onze Facebook pagina. Deze verwijzen we altijd door naar de website.

Werkwijze Op onze website kun je naar een intake-formulier. Deze kan online ingevuld en verzonden worden. Het formulier komt binnen bij de Intake Coördinator. Zij stuurt zo spoedig mogelijk een welkomstmail met daarin meer informatie over een pastoraal traject bij Stichting E-pastoraat. In die mail staat ook welke pastoraal werker de begeleiding gaat doen. Deze pakt vervolgens het traject verder op.

De hulp die wij bieden is kortdurende hulp. Een traject duurt maximaal acht weken, waarin er wekelijks contact is met de pastoraal werker. We hebben als visie dat de beste verandering optreedt wanneer je zelf aan de slag gaat met je vraag of probleem en tot nieuwe inzichten komt. Wij lopen een poosje mee met als doel dat iemand na afronding van het traject zelf weer verder kan. In dit alles neemt God een centrale plaats in.

We werken vanuit de overtuiging dat Hij iedereen heel persoonlijk kent en daarom weet wat er nodig is om verder te komen. We vragen Zijn leiding in de pastorale trajecten, maar moedigen de pastorant ook aan om God zelf te zoeken.

Online ontmoeten In het pastoraat is er sprake van ‘ontmoeting’. Via e-mail is die ontmoeting niet lijfelijk. Iemand wordt niet letterlijk gezien, maar kan toch het gevoel krijgen ‘gezien’ te worden. Dat is een diepe behoefte van ons allemaal. Hiervoor is nodig dat een context gecreëerd wordt waarin de pastorant zich veilig

iets van je af schrijven kan helend werken

en volledig geaccepteerd voelt. Voor een groot deel vraagt online hulp dezelfde competenties van de hulpverlener als bij face-to-face pastoraat. Met als basishouding: oprechtheid, empathie en onvoorwaardelijke acceptatie. Maar als online hulpverlener sta je voor de uitdaging om via schriftelijke communicatie een relatie op te bouwen. E-mail is van zichzelf een afstandelijk medium. Deze afstand kun je verkleinen door de emoties die je onderscheidt te erkennen en te benoemen. Vanuit de positieve psychologie is bekend dat een schriftelijke bekrachtiging zelfs krachtiger kan werken dan een mondelinge. Hier kun je als hulpverlener je voordeel mee doen.

Aan de andere kant is het goed om er rekening mee te houden dat de toon van een e-mail gemakkelijk verkeerd wordt begrepen. Daarom moeten wij extra aandacht besteden aan het interpreteren en beantwoorden van de e-mail. Als hulpverlener moet je tussen de regels kunnen lezen en zo nodig checken of je bijvoorbeeld de hulpvraag goed hebt begrepen. Een groot voordeel is dat je de e-mail even kunt laten liggen en de tijd kunt nemen

voor je antwoord. Ook pastoranten geven aan dit een voordeel te vinden: Lezen en antwoorden op het moment waarop het jou het beste uitkomt. Tijd nemen om de woorden op je in te laten werken. Mails nog eens teruglezen.

Wederkerigheid Is er sprake van wederkerigheid? Pastoranten geven zelf het antwoord:

‘Het was heel fijn omdat er echt naar me geluisterd werd, de betrokkenheid was geweldig en dat sterkte en bemoedigde mij in het traject!!’

“Ik heb het contact als heel prettig ervaren. Fijn om met iemand te schrijven die levenservaring heeft, met twee benen in de wereld staat, die de Heer kent en de zaken in Zijn perspectief kan plaatsen. Iemand die je bevrageet en die je bemoedigt.”

Als het bij de pastorant past, kan pastoraat via de e-mail een hele mooie, verrijkende vorm van pastoraat zijn!

Zichtbaarheid zonder grenzen

“Het onderwerp van vandaag is volgverzoek. Wij volgen wat af tegenwoordig. Op snapchat, Instagram, Facebook en Twitter. Een profielfoto en een hashtag moeten voldoende zijn om jezelf te kunnen beschrijven. Het mag vooral niet te lang zijn en moet meteen duidelijk maken wie je bent. Vandaag leren we wat de hashtag van God is: “#ikbendieis”. Dat is hoe hij zichzelf beschrijft”. Zo begon Marieke Drent, jongerenpastor in Wijchen, op 28 oktober jl. haar inleiding voor de oecumenische jongeren-ontmoetingsdienst.

Het volgen van voorbeeldfiguren wordt vandaag de dag vooral op sociale media gedaan. In de oecumenische jongeren-ontmoetingsdienst stelden wij jongeren de volgende vragen: “Wanneer durf je iemand in vertrouwen te volgen?” en “De naam van God is Ik-ben-die-is”. Ervaar je dat ook zo?”

Razendsnel Met mijn 28 jaar ben ik jong genoeg om te kunnen zeggen dat ik redelijk thuis ben in de sociale media, maar ook oud genoeg om te kunnen zeggen dat ik er niet mee ben opgegroeid. Wel heb ik een bijzonder snelle verandering gezien in de sociale media. Na MSN en Hyves, in mijn pubertijd in opkomst, is het razendsnel gegaan. We leven in een maatschappij die

zichzelf niet bij kan houden op het gebied van sociale media. Op het moment dat een nieuw medium ‘in’ is moet je er snel bij zijn, anders is het alweer oud nieuws. Toen ik in 2011 gebruik ging maken van Facebook om in contact te blijven met jongeren van de *Wereld Jongerendagen* was het nog leuk. Je postte wat je gedaan had, zette er af en toe een foto op en kon chatten met vrienden die je amper in het echt kon zien. Het maakte de afstand tussen elkaar kleiner en vriendschappen konden virtueel worden onderhouden. Tegenwoordig is Facebook niet meer interessant voor jongeren. Alleen filmpjes en teksten waarin je elkaar kunt taggen voor de grap, krijgen nog belangstelling. Een jongere uit onze parochie gaf ooit aan: “Mijn oma zit op Facebook. Je moet op snapchat of Instagram gaan”. Ik vroeg me af wanneer Facebook ineens door een oudere generatie overgenomen was. Ik denk dat het is begonnen met de spelletjes.

Vol hoofd Ook merk ik dat jongeren sociale media moe worden. Daar waar je je eerst nog interesseerde over wat mensen schreven over hun dag, zie je dit nu amper voorbij komen. Alles bestaat uit snelle filmpjes, vlogs, plaatjes, gekke teksten en tags.

Wanneer werk je
verdiepend
op sociale media?

Marieke Drent

pastoraal werker jeugd en
jongeren parochie de twaalf
apostelen Wijchen

DE PRAKTIJK

Er komt te veel informatie op ons af. Het lijkt wel alsof ons brein niet meer wil lezen. Een plaatje of een korte tekst moet afdoende zijn. Door alle prikkels en invloeden die op een dag door de sociale media op ons af komen, lijkt ons hoofd te vol te worden om ons langer dan drie seconden bezig te houden met wat er voorbijkomt. Het is ook niet meer dan logisch dat jongeren en kinderen steeds meer gaan fragmenteren. Het brein is overwerkt en overprikkeld.

Positief Hoe kun je dan zeggen dat sociale media in het pastoraat positief gebruikt kunnen worden? Als u bovenstaande zo leest, lijkt het alsof de pastor in de kerk daar verre van moet blijven. Toch durf ik te zeggen dat dit dé mogelijkheid is om enerzijds in contact te komen met jongeren en anderzijds een ander geluid te laten horen. Als je als tiener geen gebruik maakt van sociale media, val je buiten de boot. Als ik als pastor gebruik maak van sociale media, kunnen jongeren zich misschien meer in mij herkennen. Sociale media in het pastoraat hebben mij een zichtbaarheid zonder grenzen gegeven. Natuurlijk is het handig dat ik bereikbaar ben via WhatsApp voor de jonge ouders en de tieners. Maar het is ook fijn dat ik zo weet waar jongeren mee bezig zijn.

Lage drempel Voor de aankondiging van activiteiten zijn de verschillende media zeer geschikt en daar maken we dan ook ruim gebruik van. Maar wanneer werk je dan verdiepend op sociale media? Naast het posten van foto's en teksten, die verdieping geven en mensen kennis laten maken met zingeving, ben ik vooral ook zichtbaar als mens op de sociale media. De drempel om met mij te spreken en mij te vertrouwen is minder hoog geworden, omdat ik ook mijzelf laat zien op de sociale media.

Natuurlijk blijf ik altijd pastor. Dus ik denk wel na over wat ik op internet zet. Ik herinner me een foto die laat zien dat ik met dezelfde zaken bezig ben als de jongeren uit de kerk. Die is cruciaal gebleken om in contact te blijven met jongeren.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

zijn essentieel

om mijn doelgroep te volgen

op de weg die zij gaan

In mijn beleid leun ik op het verhaal van de Emmaüs-gangers en wil ik de volgende stappen maken: Meelopen, Leren, Doen en Herkennen. Sociale media in het pastoraat maken dat ik bereikbaar ben. Bereikbaarheid en toegankelijkheid zijn essentieel om mijn doelgroep te volgen op de weg die zij gaan. Op het moment dat ik naast de jongeren sta en het evangelie met het dagelijks leven kan verbinden, vinden de jongeren meer aansluiting. Mijn motto *Je voelt je thuis waar je wordt begrepen* wordt concreet in het aantal jongerengroepen in onze parochie. Dat zijn er meer dan voor mijn komst. Vroeger was de kring om te laten zien met welke filosofie je leeft veel kleiner, nu heb je als pastor een zichtbaarheid zonder grenzen.

Digitale transitie ook in het pastorale werkveld

Sinds enkele jaren biedt het Ignatiushuis in Amsterdam onderdak aan het Platform voor Ignatiaanse spiritualiteit, een initiatief vanuit de Jezuïeten gericht op geheel Nederland en Vlaanderen. Nicolaas Sintobin maakt deel uit van dit Platform.

Zonet verstuurde ik het persbericht voor onze digitale adventsretraite 2017 op ignatiaansbidden.org. Ik reken op meer dan 13.000 deelnemers. Deelnemers krijgen elke dag een e-mail met divers gebedsmateriaal. Ze leggen zo een intens gebedstraject af om zich voor te bereiden op het Kerstfeest. De een bidt rustig thuis en neemt daar uitgebreid de tijd voor. De ander neemt op een drafje de mails door, al wachtend op de trein of in de tram. Je bepaalt het zelf. Je kunt er ook voor kiezen om deel te nemen aan een van de tientallen uitwisselings-groepjes die over heel Nederland en Vlaanderen worden aangeboden. Of je kunt even naar het gastenboek surfen om daar iets te posten of te lezen hoe de bijbeltekst van vandaag anderen geïnspireerd heeft.

Duizenden andere mensen luisteren naar onze dagelijkse gebedspodcast op biddenonderweg.org of downloaden daar thematische audio-retraites: over ecologie, ouder worden, vluchtelingen enz. Je kunt daarmee aan de slag terwijl je de hond uitlaat of rustig thuis op de bank zit. Je kiest zelf waar en wanneer. Of misschien wil je een wat alternatief bezinningsmoment aanbieden aan de jongeren van je parochie of je gemeente. Dan bieden we je op verderkijken.org honderden knotsgekke videotjes aan die uitnodigen om de diepte in te duiken, handleiding inclus. Voor wie expliciete vorming wil inzake ignatiaanse spiritualiteit produceren we

sinds enige tijd kortere of langere video's op het YouTube-kanaal van ons *Platform voor ignatiaanse spiritualiteit*.

Aanwezig op internet Dit is maar een greep uit het digitale bezinningsaanbod dat de jezuïeten de voorbije jaren ontwikkeld hebben. De cijfers en de reacties zijn van die aard dat aan de waardevolheid en de zinvolheid hiervan niet meer kan getwijfeld worden. Waar in vroegere generaties het kerkgebouw een van de belangrijkste maatschappelijke ontmoetingsplaatsen was, is dit vandaag de digitale ruimte geworden. In die mate dat voor velen het kleine scherm de enige plaats is waar zij mogelijkerwijze in contact kunnen komen met christelijke inhoud. Dit geldt voor jongeren. Maar net zo goed voor mensen van de derde en de vierde generatie die massaal gebruik maken van tablets en andere apparaten, ook voor hun spirituele noden. Het is een evidentie en zelfs een prioriteit voor christenen om knowhow te ontwikkelen en middelen vrij te maken om hun aanwezigheid op het internet zowel kwalitatief als kwantitatief te vergroten.

Netwerk De sociale media spelen hierbij een sleutelpositie. Het volstaat niet om een mooie en rijkge vulde website aan te bieden. Naar schatting bestaan er vandaag meer dan 1.200.000.000 websites op het internet. Hoe zou iemand in godshemelsnaam op het idee komen om even naar jouw website te surfen? Het digitale aanbod is dermate onoverzichtelijk geworden dat je, steeds weer, je digitale producten onder de aandacht moet brengen. Marketing is onontbeerlijk geworden, ook in religieusland. Dit is een van de mogelijkheden

die de sociale media biedt: je vrienden of volgers er telkens opnieuw attent op maken dat je hen iets nieuws te bieden hebt. Op *inalledingen.org* post ik elke dag een bijdrage. Gemiddeld 70% van de lezers komt op mijn blog via de sociale media. Als ik één dag nalaat om via Facebook mijn berichten aan te kondigen, dan daalt het aantal bezoekers spectaculair. Anders gesteld, het systematisch uitbouwen en gebruiken van je digitale sociale netwerken biedt je de kans om snel en efficiënt een brede groep mensen te bereiken. Binnen een context waarin de traditionele christelijke netwerken aan een snel tempo verdampen is dit een welkome buitenkans.

Ontmoeting Je kunt de digitale wereld niet langer als virtueel bestempelen. Hij maakt thans helemaal deel uit van de meest uiteenlopende aspecten van onze samenleving en cultuur. De digitale component volstaat echter niet voor het christelijk pastoraat. Voor een religieuze traditie waarin de incarnatie centraal staat blijven de fysieke wereld en ontmoeting heel belangrijk. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat ik terughoudend sta ten aanzien van het geven van geestelijke begeleiding via skype. Ik doe het wel, maar uitzonderlijk. Een van de voorwaarden is dat ik de persoon reeds van tevoren ken en dat eventuele skype-afspraken worden afgewisseld met ontmoetingen in de fysieke wereld. Chatten kan zinvol zijn, ook voor het pastoraat. Het is echter mijn ervaring dat deze digitale contacten en ont-

moetingen over en weer kwetsbaar zijn. De aandacht is vaak maar partieel en de communicatie armer. Als je echter geen andere keuze hebt en er is sprake van dringendheid of nood, dan is de keuze snel gemaakt.

Digitaal en fysiek Ruimer beschouwd streven we ernaar om de digitale religieuze ervaring een ‘fysieke staart’ te geven. Anders gezegd: om digitaal en fysiek samen te laten komen. Concreet bouwen we bewust allerlei bruggetjes in om mogelijk te maken dat mensen elkaar in de fysieke omgeving gaan ontmoeten. De ervaring die je daar kunt bieden is immers vaak vollediger. Hierboven noemde ik reeds de uitwisselingsgroepjes voor onze digitale retraites. We zijn nu ook gestart om op verschillende plaatsen persoonlijke begeleiding aan te bieden aan mensen die deelnemen aan onze digitale retraites. We merken ook dat de digitale ervaring honger geeft naar meer en dat mensen van daaruit de weg vinden naar sessies en voordrachten.

Ons streven: digitale religieuze
ervaring moet leiden
tot een
echte ontmoeting

Nicolaas Sintobin

jezuïet en internetpastor,
wonend in Amsterdam

DE PRAKTIJK

Sociale media zijn heel persoonlijk en vertrouwd

Sociale media zijn niet zaligmakend, is de eerste geruststelling die Fred Omvlee, geestelijke verzorger bij de marine en internetpastor, geeft aan collega's die zich afvragen of ze er iets mee moeten. Het tweede advies is: doe er alleen iets mee als het je meer energie geeft, dan dat het je kost. We moeten allemaal al genoeg in ons werk en privéleven: op nóg een verplichting erbij zit niemand te wachten. Maar vervolgens zegt hij: "Die sociale media zijn er. Ze zullen niet verdwijnen en je kunt er erg veel plezier aan beleven".

Mijn verhaal met sociale media begon in 2007 toe ik voor mijn werk als geestelijk verzorger bij de marine gestationeerd was op Curaçao, een stukje Nederlands koninkrijk in een andere tijdzone. Ik en mijn gezin wilden onze familieleden en vrienden in Nederland op de hoogte houden van onze ervaringen. Ik begon met de site *waarbenjij.nu*. Daarop kon je een eigen pagina met reisverslagen maken. Mensen aan wie jij de inlogcode had gegeven, konden daarop inloggen. Op het eiland hoorde ik vervolgens mensen over Hyves praten, roemrucht sociaal medium van Nederlandse makelij. Persoonlijk vond ik de site *waarbenjij.nu* te omslachtig voor onszelf en voor degenen die we wat wilden laten

Virtueel contact

leidt ook tot
echte ontmoetingen

weten. Hyves vond ik te druk en onoverzichtelijk. Ik was inmiddels ook bekend geraakt met Twitter en met name met LinkedIn. LinkedIn als zakelijk netwerk bleek voor mij een reünie-karakter te hebben: Wat is die oude studiegenoot gaan doen? Wat is hij/zij van mijn middelbare school gaan doen? Omgekeerd bleek dat zij het interessant vonden dat ik dominee was geworden (na een onafgemaakte rechtenstudie was ik geswitcht naar theologie). Als vanzelf begonnen toen de reacties te komen over levensloop en geloof. Iedereen bleek zijn/haar eigen weg te gaan en vaak geen band meer te hebben met een kerk. Geestig vond ik het dus dat berichten middels een computer persoonlijke verhalen opleverde. Vanaf dat moment voelde ik: zogenaamd 'virtueel' contact, is écht contact. We weten over en weer tegen wie we het hebben, en het medium is geduldig. Je typt jouw reactie op een moment dat het jou uitkomt en de ander leest het wanneer het hem/haar uitkomt. Zo'n medium is dus handig voor contact met mensen op andere plekken in de wereld.

Open en uitnodigend Vanuit Curaçao had ik het idee gelanceerd om, als ik weer terug was in Nederland in 2009, een LinkedIn-kerkdienst te houden. Toen ik dat idee lanceerde, werd me de kracht van sociale media duidelijk: een journaliste vroeg me direct om meer info en de volgende dag stond het op *nu.nl*: "Dominee organiseert LinkedIn-kerkdienst".

Twee aspecten van sociale media werden mij toen dus duidelijk. Ten eerst zijn de sociale media heel persoonlijk en vertrouwd voor degene die er mee bezig is: er is openhartigheid. En ten tweede zijn sociale media een ideale manier om de publiciteit te zoeken, als je dat wil.

Soorten media Inmiddels was Hyves ter ziele en was ik in 2009 door een nicht in Florida gewezen op Facebook, een medium met meer mogelijkheden voor het delen van foto's en filmpjes. Elk sociale medium heeft zijn eigen karakter. Twitter gebruik ik om nieuws op mijn interessegebieden te lezen. Daarvoor geldt hoe specifiek je zoekt, hoe beter. Ik zoek met een # (spreek uit: 'hashtag'): #theologie, #Monnickendam of #Elvis en ben dan heel snel op de hoogte van het laatste nieuws over mijn vakgebied, mijn woonplaats of mijn idool. Een gratis Wordpress-website is de plek waar ik mijn uitgebreidere artikelen post. Facebook is de plek voor dagelijkse berichten van mezelf of waarop ik berichten van anderen deel en volg.

Dat virtueel contact écht contact is werd in de jaren daarop alleen maar duidelijker. Via *SocialSunday.nl* riepen we mensen op om op een bepaalde plaats bij elkaar te komen om te spreken over een bepaald onderwerp. Dat leverde stevast een groep geïnteresseerden op. Via de LinkedIngroep *Predikanten & Pastores* hielden we ook bijeenkomsten om collega's elkaar te laten ontmoeten. Virtueel contact leidt dus ook tot echte ontmoetingen.

Internetkerk Voor de Protestantse Kerk mocht ik meedenken in het opzetten van een internetkerk en van 2013 tot 2016 was ik internetpastor van *MijnKerk.nl*.

Fred Omvlee

vlootpredikant en
internetpastor in Den Helder

DE PRAKTIJK

In de reacties die we daarop kregen, ten eerste via de website zelf, maar meer en meer via Facebook, bleek dat voor veel mensen contact 'in real life' vaak niet mogelijk is, of zelfs niet gewenst is. Velen bleken wel behoefte te hebben aan het opschrijven van hun verhaal, of het virtueel aan te steken van een kaarsje met een korte gebedsregel. Maar naar een bijeenkomst toegaan? Voor de een is dat niet mogelijk qua gezondheid, voor de ander niet qua financiën of een derde wil haar geloof graag privé houden en kan net niet delen met een partner. Er schuilt dus wel eenzaamheid achter de sociale media. Maar die wordt mijns inziens niet zozeer veroorzaakt door de sociale media, maar de media zijn wel een middel om de eenzaamheid kleiner te maken.

Kanttekeningen Een veelgenoemd bezwaar is dat je je privacy opgeeft als je iets op de sociale media zet. Dat is waar. Dat zal ik niet ontkennen. Alles wat je deelt aan berichten of foto's komt in handen van de firma's als Google en Facebook. Ten eerste moet je dus altijd bewust zijn van wat je post. Ten tweede: wat je nu zegt of deelt via je email of je Whatsapp lijkt heel privé, maar ook dat wordt beheerd door die firma's. Dus ja, we ontmoeten er niet aan, en we kunnen alleen maar ijveren voor goede wetgeving.

Ook hier zeg ik niet dat sociale media de oplossing zijn. Ze zullen ook de Kerk niet redden. Maar in talloze persoonlijke berichten heb ik ervaren hoe bemoedigend even die reactie kan zijn die jij geeft of die jij ontvangt. Het geeft mij elke dag meer energie dan het me kost. En daarbij denk ik ook: is apostel Paulus niet begonnen met het rondsturen van bemoedigende brieven? Dan kunnen wij bemoedigend en positief actief zijn op de sociale media.

Blended pastoraat passende mix tussen face-to-face en online pastoraatswerk

Niet of maar hoe

Ik ook. Die twee simpele woorden voorafgegaan door een hekje lieten volgens online communicatieadviseur Eric van den Berg de enorme kracht van sociale media zien. Door de hashtag *#metoo* – razendsnel verspreid over de hele wereld, in alle talen, over alle generaties – werd vanuit het niets aandacht gevraagd voor seksueel ongewenst gedrag, variërend van ongewenste aanrakingen tot verkrachtingen. Gedeeld op websites, in blogs, in video's, op sociale mediaplatformen als Facebook, Twitter en Instagram, en nadien in de krant en op radio en televisie. Een enorme vloedgolf van woorden en beelden overspoelde het internet en hield de maatschappij enorm bezig.

Indien ik iets van overtuiging wil overbrengen over het belang van online communicatie voor pastoraal werken, kan ik hier het schrijven al stoppen. De slechts zes tekens uit de vorige alinea zeggen genoeg. De vraag is daarom niet of, maar hoe pastoraal werkenden online communicatie kunnen gebruiken in hun werk.

Hashtagvirus en insta-tsunami

#metoo laat vele aspecten zien van online communicatie. De hashtag werkt als een tsunami, die zich met verwoestende krachten en duizelingwekkende snelheid ontwikkelt. In

real-time spreken miljoenen mensen met elkaar dankzij glasvezelkabels en satellietverbindingen. Reputaties en imago's van personen, organisaties en zelfs landen kunnen in een splitsecond aan diggelen worden geslagen. Of je nu Harvey Weinstein, Kevin Spacey of Dustin Hofmann heet.

#metoo werkt daarbij viraal. Van de ene uiting vliegt het naar de andere uiting, mensen worden aangestoken om mee te doen en zich te uiten. Online raken mensen besmet met een hashtag-virus. Ruw, direct, zonder context en uiterst democratisch en herkenbaar.

De tsunami voltrekt zich in volledige openheid. Een mens wordt weer naakt in het aanschijn van de Instagram selfie. Niemand ontsnapt aan die digitale kwetsbaarheid.

Ik kan mij voorstellen dat zo'n digitale tsunami terughoudendheid oproept. Wacht nog even om dammen op te werpen.

Eric van den Berg

online communicatieadviseur en
eigenaar van ISI Media, Den Haag

De disruptieve krachten zijn immers niet de enige beelden die #metoo oproept. Mensen *voelen* zich online niet alleen verbonden met elkaar, ze zijn aan elkaar verbonden. Mensen leven mee met slachtoffers. Ze bieden hulp aan. Ze zijn een luisterend oor. Met alle emoties van dien: mensen zijn boos op daders. Mensen zijn verdrietig om wat slachtoffers is aangedaan. Mensen zijn soms radeloos waar het heen moet met de wereld vol sekspredatoren. Weer anderen wijzen op het gevaar van geruchtenstromen en 'trial by media'. Met #metoo brak een dam door voor slachtoffers van ongewenste seksuele intimidatie. Hoe bijzonder is het dat mensen na decennia durven uit te komen voor wat hen is overkomen. Online communicatie maakt onderwerpen transparant, bepaalt de agenda en werkt bevrijdend. Democratie is enorm bereikbaar en grootschalig zichtbaar.

Wat kun je daar als geestelijk verzorger mee?

Deze editie van VPWInfo.nl geeft voorbeelden uit de praktijk. Voorbeelden die zowel praktisch als inspirerend zijn. Wieke Veenstra benadrukt dat competenties als empathie en onvoorwaardelijke acceptatie juist in online context belangrijker worden. Schriftelijke uitingen bekrachtigen daarbij volgens haar een mondelinge uiting. Het schrift is soms krachtiger dan het gesproken woord. Dat laat de democratisering van digitale emoties goed zien. Marieke Drent beschrijft verderop hoe haar werk 'zichtbaar zonder grenzen'

is. De mogelijkheden zijn inderdaad grenzeloos omdat contacten drempels wegneemt zolang je maar zichtbaar bent. In VPWInfo.nl van juli 2011 heb ik dat uitgewerkt vanuit het concept 'digitale presentie' dat aansluit bij de presentietheorie van Andries Baart: door beschouwend, luisterend en

Mensen *voelen* zich
online niet alleen
verbonden *met* elkaar,
ze zijn aan elkaar
verbonden

actief aanwezig te zijn, versterk je je professionele hulp, en kun je digitale werken van barmhartigheid in de praktijk brengen. Bij grenzen horen witte plekken en internetpionier Fred Omvlee laat zien hoe een eenvoudig idee, een kerkdienst voor LinkedIn-contacten, televisieaandacht verdient. Digitale jezuïet Nicolaas Sintobin waarschuwt dat contact niet alleen in het digitale domein mag (of kan) blijven. Het wezen van het christendom, de incarnatie, vraagt dat digitale ontmoeting een vertaling vindt naar fysieke ontmoeting en de fysieke ruimte. Het succes achter het digitale bezinningsaanbod van de jezuïeten laat dat zien. Het medialeven speelt zich niet alleen online af. En had dat overigens nooit gedaan.

Blended pastoraat

Niet te vaak kan ik benadrukken dat pastoraal werkenden zich moeten vergewissen van de context, dynamiek, werking, mogelijkheden én beperkingen van marketingcommunicatie. Een e-mailtje beantwoorden is niet voldoende. Een tweet of een facebookadvertentie plaatsen evenmin. Naast het concept digitale presentie wil ik daarom op deze plaats stilstaan bij blended pastoraat. Blended pastoraat is voor mij de passende mix tussen face-to-face en online pastoraatswerk vanuit een duidelijke visie. Het begint altijd bij het zichtbaar worden van de typische pastoraatsvraag. #metoo laat enorme kansen zien. Enerzijds zien we agendasetting en staat het thema van ongewenst seksueel gedrag op de kaart. Er is een beweging op gang gebracht. Onder invloed daarvan zal de vraag naar geestelijke ondersteuning kunnen toenemen. Hoeveel extra hulpvragen zouden zijn binnengekomen bij pastores? Indien weinig, geeft dat mogelijk de urgentie aan om online marketingcommunicatie te intensiveren. Ik blijf bij het actuele voorbeeld van #metoo. Een slachtoffer die nu zijn of haar hulpvraag formuleert, zal wegen bewandelen om hulp te zoeken. Online marketing spreekt dan wat plastisch over een 'klantreis'. Dit is de 'reis' die een potentiële afnemer onderneemt van vraag naar het aanbod in de hoop een probleem op te lossen of een behoefte te vervullen.

Hij of zij kan gaan googelen op woorden als ‘hulp bij seksuele intimidatie’, ‘ik ben verkracht’, ‘hulp bij aanranding’ of dergelijke. Hij kan ook in zijn netwerk vragen om hulpcontacten. Via LinkedIn, via Twitter, via bestaande hulporganisaties, dichtbij huis of juist verder weg en anoniem. Ook kan iemand worden getriggerd door een radiospotje of een interview in een krant met een deskundige.

Het is voor een geestelijk verzorger zaak om op de plekken waar de zoektocht van de hulpzoeker start, zich duidelijk te roeren. Door te reageren op mensen die de hashtag gebruiken. Door te bloggen over het onderwerp. Door in de media te komen. En vooral door vriendelijk, benaderbaar en empathisch te zijn.

Afhankelijk van de vraag, de wens van de hulpvrager en het aanbod en houding van de pastoraal werkende zal blended pastoraat dominant fysiek, dominant online of een wisselwerking daartussen zijn. De passende mix ontstaat in het contact tussen de vrager en aanbieder. Daarom volstaat het niet door alleen te zeggen dat e-pastoraat de weg is, net zomin als alleen fysieke

ontmoetingen de oplossing zijn. Zoals iedereen tegelijkertijd online en offline actief is, zo zal het pastoraatswerk zich ook ontwikkelen.

Marketing en media-ervaring hebben daarom hoge prioriteit, mits christelijke pastoraal werkenden vanuit de eigen traditie mensen bij willen staan. Je kunt nog zo goed zijn in je werk, als je niet digitaal present bent, bereiken nieuwe hulpvragen jou niet.

Beroepsprofiel pastores aanpassen

Marketingsucces en media-ervaring opbouwen is een langdurig relationeel proces. Het vraagt veel van de communicatieve competenties zoals die in het beroepsprofiel van pastores zijn benoemd. In het beroepsprofiel wordt vooral de communicatieve houding van pastores beschreven, zoals de *LSD-methode* (luisteren, samenvatten, doorvragen). Dat zijn vooral mondelinge vaardigheden.

Online communicatie competenties ontbreken echter en dat bevreemdt mij. Ik zie dat graag veranderen. Gelukkig staan enkele belangrijke competenties op de **iPad**:

Ik

In een wereld van selfies is de ‘ik-persoon’ de protagonist. Dat geldt in zekere mate ook voor de pastoraal werkende. Specialiseer je daarom als deskundige. Door het enorme aanbod ligt specialisatie voor de hand. Een pastoraal werkende gespecialiseerd in seksueel misbruik zal sneller worden gevonden en benaderd dan iemand die zich presenteert als luisterend oor voor mensen met problemen. Denk dus na over je (online) profiel, en denk na op welke mediaplekken je pastorant in aanraking komt met jouw aanbod. Denk na over je onderscheidend vermogen en welke vragen er spelen. Zou computerverslaving, sexting of andere nieuwe pastoraatsonderwerpen tot de mogelijkheden horen?

Platform

Gebruik de media die de hulpvrager gebruikt. Ieder platform heeft zijn eigen gebruikers. Wil je mensen helpen die gameverslaafd zijn, zoek dan op waar die mensen zitten en welke media ze consumeren. In combinatie met je specialisatie is er een grotere kans dat je je werk kunt doen. Daarvoor is het nodig dat een pastor specifieke ICT-competenties ontwikkelt. Bijvoorbeeld het reflecteren op, het passend gebruik maken van en het participeren in de dynamiek van sociale mediaplatformen en media-gebruik van zichzelf en de doelgroep.

Het is voor een geestelijk verzorger zaak

om op de plekken waar de zoektocht
van de hulpzoeker start,
zich duidelijk te roeren

Aanwezig

Kom in het nieuws, wees present. Wees niet mediaschuw. Media zijn het middel (kijk maar naar Fred Omvlee) om mensen te bereiken.

Dat hoef je niet al te commercieel te interpreteren. Neem de opkomst van iemand als Beatrice de Graaf. Zij groeide uit tot de christelijke expert op het gebied van (de bestrijding van) terrorisme. Haar persoonlijke gereedschapskist: een uitstekende dosierkennis, toegankelijk en niet mediaschuw, trots op haar christelijk wereldbeeld en aandacht voor haar presentatie. Om dat te kunnen is mediatraining nodig, zeker bij categoriaal pastoraat.

Zoals iedereen tegelijkertijd online en offline actief is, zo zal het pastoraatswerk zich ook ontwikkelen

Doelgroep

Wil je aansluiting vinden bij de hulpvrager, zorg dan bijvoorbeeld dat je via Google vindbaar bent. Daarvoor is inzicht nodig welke zoekwoorden de doelgroep gebruikt. Het woord pastoraat is alleen in een zeer specifieke kring een bekend woord. Aanpassen van het vocabulaire is nodig en gaat niet ten koste van de professionaliteit (integendeel!). Een competentie-iPad betekent dat pastoraal werkenden verder toegerust en ondersteund worden om blended pastoraat in de praktijk te brengen. Het helpt om het pastoraatswerk een vertaalslag te geven naar een fysieke en digitale component. Blended pastoraat verdient een volwaardige plaats in het werkveld. Naast pastorale ervaring zijn (marketing)communicatieve vaardigheden een must voor iedereen en niet voor enkelen.

Algemeen bestuur VPW Nederland bijeen

Op 15 november is voor het eerst sinds dat alle VPW-afdelingen hun eigen rechtspersoon opgeheven hebben het algemene bestuur bij elkaar gekomen. Alleen de vertegenwoordiging vanuit Utrecht is gewijzigd, daar neemt Leo Geurts het stokje over van Margreet Sanders. Leo wordt formeel voorgedragen aan de ALV in mei. Het algemeen bestuur bestaat dus uit voorzitter Ina van de Bunt Koster, secretaris Jos Deckers, penningmeester Ton Halin en de leden Margot Dijkman en Leo Geurts (VPW Utrecht), Guus Prevoo (VPW Limburg), Jeanne Rens (VPW 's Hertogenbosch), Wiel Hacking (VPW Breda), Hubert Berbee (VPW Rotterdam), Kiki Kint (VPW Haarlem/Amsterdam) en Germa Kamsma (VPW Groningen/Leeuwarden).

De begrotingen voor alle onderdelen van de VPW in het land zijn goedgekeurd, wat betekent dat de voorgenomen activiteiten voortgang kunnen vinden. Er is uitgebreid gesproken over een mogelijke samenwerking (let op: geen fusie!) met het CNV en wat daarbij belangrijke aandachtspunten moeten zijn. De datum voor de ALV in mei is vastgesteld en die is in 2018 op 23 mei van 10-15.30 uur. Als er meer over het inhoudelijke programma bekend is laten we dat weten. Noteer nu vast de datum!

**ALV in 2018
op 23 mei
van 10.00 tot 15.30 uur**

Het boek van vreugde

Dalai Lama, Desmond Tutu, Douglas Adams. Harper Collins, 2016
ISBN 978 94 027 1800 3

De afgelopen tijd heb ik een wonderlijk boek gelezen waarover ik graag wil schrijven. Het gaat over een ontmoeting tussen twee oude vrienden: de Dalai Lama en Bisschop Tutu in het huis van de eerste omdat China hem verhindert te reizen. Het boek is samengesteld door de Amerikaanse-joodse journalist en schrijver Douglas Adams.

Het boek is een verslag van een week lang ontmoetingen tussen twee grote religieuze leiders van dit moment. Ze zijn beide in de tachtiger jaren van hun leven beland, zijn vrienden van elkaar, waren beide vluchteling en hebben beide de Nobelprijs voor de Vrede ontvangen. Beide zijn in staat over de grenzen van hun eigen traditie heen te kijken. Ze hebben veel ellende en onrechtvaardigheid meegemaakt maar daarbij een fundamentele levensvreugde weten te bewaren. Deze levensvreugde heeft hen overeind gehouden in moeilijke tijden.

Ze ontdekken in hun ontmoetingen acht pijlers van levensvreugde. Ik stel deze kort voor: vier mentale pijlers en vier pijlers van het hart.

Perspectief: er zijn verschillende invalshoeken. Kun je naar de wereld kijken vanuit een breder perspectief dan vanuit de eigen belangen?

Nederigheid: proberen nederig (of dienstbaar) en bescheiden te zijn. Realiseren we ons dat alle mensen verlangen naar een gelukkig leven?

Humor: lachen en grappen zijn beter. Kun je jezelf soms minder serieus nemen en ook om jezelf lachen?

Acceptatie: het enig mogelijke vertrekpunt voor verandering. Het gaat om het vermogen om het leven te aanvaarden. Kun je alles aanvaarden wat er op je afkomt: pijn, onvolmaaktheid maar ook schoonheid?

Vergeving: onszelf bevrijden van het verleden. Is het mogelijk iemand te vergeven aan wie je iets hebt opgelopen?

Dankbaarheid: wat een geluk dat ik leef. Het is een vereiste om het leven te waarderen. Kun je in iedere ervaring of ontmoeting de pracht, de potentie en de verwondering zien?

Compassie: iets wat we allemaal willen hebben. Kun jij je ook zo meelevende mensen bewonderen?

Edelmoedigheid: overlopen van vreugde. Gulheid een uitvloeisel van compassie. Uit onderzoek blijkt dat mensen met geld zich gelukkiger voelen als ze het weggeven dan als ze het hebben. Hoe is dat voor jou?

Deze acht pijlers zijn het tegenovergestelde van allerlei negatieve gedachten die voortkomen uit angst, verdriet, tegenslagen, woede, wanhoop, wantrouwen, enz.

Persoonlijk vind ik het jammer dat paus Franciscus niet in dit gezelschap verkeerde. Ook een tachtiger met deze uitstraling. Eigenlijk een gemiste kans. We zouden zijn geschrift *Evangelium Gaudium* er naast kunnen leggen.

Al met al is het *Boek van Vreugde* – misschien een woord dat ons al te blij voorkomt – een goed en levendig geschreven boek geworden. En zijn deze acht pijlers in een pastorale context met haar moeizame ontwikkeling de moeite van het overwegen waard. Sta er eens even bij stil. Ze hebben heel wat te bieden om overeind te blijven. Want daarvoor zijn het pijlers.

PS We hebben dit boek omgewerkt tot een twee-daagse bezinning die we eind november voor het eerst verzorgd hebben in klooster Sint Catharinadal in Oosterhout.

‘Ons PNB...’

Als VPW bezetten we twee zetels in de Landelijke Kommissie Rechtspositie-regeling (LKR). Deze Kommissie heeft weer het recht voordrachten te doen voor bepaalde functies binnen het Pensioenfonds van de Nederlandse Bisdommen (PNB) onder andere voor het Verantwoordingsorgaan(VO). In het kader van het over en weer informeren hebben voorzitter Leo Geurts en ambtelijk secretaris Jan Franken in september een gesprek gehad met Niko Raaphorst en Jos van Os van het VO. We zijn van plan regelmatig in VPWinfo.nl over actueel nieuws betreffende het pensioenfonds te berichten. Hier een bijdrage van Jos van Os.

Alweer heel wat jaren maak ik, namens ‘de actieven’ (degenen die nog niet gepensioneerd zijn) van het aartsbisdom Utrecht, deel uit van het Verantwoordingsorgaan (V.O.) van het pensioenfonds van de Nederlandse bisdommen (kortweg: PNB). Dat wij een eigen PNB hebben is mooi en bijzonder tegelijk! Over het ontstaan ervan en alle ontwikkelingen sindsdien is al veel te vertellen. Ons PNB heeft gelukkig een prima website, waar je gedetailleerde informatie vindt over ongeveer ‘alles’, in het algemeen en in je persoonlijke situatie: zie www.pensioenfondsnederlandsebisdommen.nl. Binnen de Nederlandse pensioensector heeft ons PNB een ‘status aparte’; het moet – uiteraard – voldoen aan alle (strengere) re-

gels van de Nederlandse pensioenwetgeving; en die is – misschien volg je het enigszins? – non stop in beweging deze jaren... Daarnaast moet het PNB ook functioneren binnen het kerkelijk recht, met name omdat het de verantwoordelijkheid van ons episcopaat ten uitvoer brengt in de zorgplicht, zeker rond ‘de oude dag’, van de gewijde bedienaren...

Een pensioenfonds krijgt een deel van de inkomsten uit de pensioenpremies die worden afgedragen. Nu is het PNB in die zin ook apart dat er meer pensioengerechtigden zijn, mensen die dus al pensioen ontvangen, dan ‘actieven’, degenen die nog premie inbrengen. Bij andere pensioenfondsen is dit doorgaans net andersom. Het meeste rendement moet dan ook komen uit een zorgvuldig beleid van beleggen van het beschikbare vermogen.

Nu heeft ons PNB een krachtig bestuur en ook een beleggingscommissie van zeer deskundige mensen. Het V.O. bestaat uit vertegenwoordigers namens de actieven, namens de gepensioneerden en namens de werkgevers, in elke categorie één van elk bisdom. Onze taak is vooral – kritisch – meedenken over het totale beleid, dus controleren en adviseren waar mogelijk. De samenwerking met het bestuur en de andere gremia is uitstekend, over en weer nemen we el-

kaar zeer serieus. Toch, zoals je begrijpen zult, er zijn ook spanningsvelden. Bij pensioenfondsen en andere financiële instellingen, dus ook bij het PNB, is een van de meest indringende kwesties: probeer je koste wat kost uit je beleggingen het hoogste rendement te halen? Het is immers je primaire doel om alle benodigde pensioenuitkeringen nu en in de (verre) toekomst te garanderen. Of mag de opbrengst best (wat) lager zijn als je dan met meer zekerheid weet dat we zo op geen enkele wijze meewerken aan bijv. ernstig vervuilende bedrijven, wapenindustrie, kinderarbeid, e.d? Dilemma’s waarover we telkens weer stevig discussiëren.

In een volgend blad hoop ik hier nog nader op in te gaan. Het PNB vraagt zich tegelijk ook af hoe ‘de achterban’ hier in staat? Het zou ons goed doen te weten dat ook jullie, VPW-lezers, aandacht hebben voor ons PNB en meer toegespitst ideeën en gedachten op dit punt van maatschappelijk verantwoord en duurzaam ons geld beheren willen aandragen, heel graag, mail maar aan mij.

Jos van Os

pastor(aal werker), St Jan de Doperparochie Vecht & Venen, aartsbisdom Utrecht
josvanos6@kpnmail.nl
(vergeet de 6 niet!)

Nieuws uit de VPW-en

■ VPW Groningen-Leeuwarden

• • • Op 19 oktober hebben we een ALV gehad die inhoudelijk aansloot bij de vorige die in het teken stond van euthanasie. Twee collega's hadden een casus ingeleverd met een praktijkervaring rond dit thema. Na een leespauze gingen we hierover met elkaar in gesprek. Er werd met openheid en betrokkenheid over gesproken. Conclusie is dat het gesprek met mensen die gaan sterven, gevoerd moet blijven worden, zonder te moraliseren. Het is van belang in verbinding te blijven met mensen en aandacht te hebben voor wat mensen nodig hebben op spiritueel terrein. Ook lijkt het nodig te blijven vragen naar hoe zij er als gelovige tegenaan kijken.

Het thema van de volgende ALV zal zijn: hoe gaan we om met de verschillende verwachtingen van het pastoraat?

- Verwachtingen van parochianen ten aanzien van de rol van de pastor.
- Eigen verwachtingen.
- Verwachtingen van de bisschop.
- Verwachtingen vanuit de Bron, de Eeuwige

Twee collega's zullen dit weer voorbereiden. | Wiebe Mulder

■ VPW Haarlem-Amsterdam

• • • De V.P.W. leden van onderdeel bisdom Haarlem-Amsterdam waren voor 14 november j.l. uitgenodigd voor de jaarlijkse Babeloniëdag, een dag van ontmoeting, inspiratie en ook een lezing.

Zo'n 30 leden waren aanwezig in de gast-vrije St. Petruskerk te Krommenie waar één van de leden ons zou inleiden in het leven en werk van Dr. B.G.F. Brinkel, pseudoniem voor Michel van der Plas. Maar eerst koffie met gebak en daarna een korte herdenking vanwege het overlijden van drie bekende personen uit het kerkelijk leven van ons bisdom. Dick Duijves, V.P.W.lid, gaf ons in een uitermate boeiende én humoristische lezing een kijkje in het leven van Michel van der Plas die hij persoonlijk kende. Het leven van Michel op seminarie Hageveld, als journalist bij Elseviers weekblad, zijn betrokkenheid bij het kerkelijk lied en zijn vriendschap met Godfried Bomans passeerden levendig de revue. Ieder stukje leven werd gelardeerd met gedichten en muziek waardoor de lezing prettig en afwisselend overkwam. Dat Michel van der Plas ook nog voor vele cabaretiers, zoals onder meer Sonneveld, Jasperina de Jong, Elsinga enz. teksten schreef, was velen van ons niet bekend. Zijn grote voorbeeld was Guido Gezelle en Michel had net als hij de geschiedenis in willen gaan als 'priester-dichter'. Zo'n uitermate geslaagde lezing zet ook weer aan om terug te grijpen op het werk van deze grote 'alleskunner'. Wat is het fijn dat er V.P.W. leden zijn die hun talenten op een dergelijke manier met ons delen. De ochtend werd afgesloten met een korte viering, waarbij we uiteraard het bekende lied van Van der Plas zongen: Als

God ons thuisbrengt (psalm 126). Goed dat er zulke Babeloniëdagen zijn, die wij graag willen voortzetten ter ontspanning en inspiratie.

• • • Naar aanleiding van de vorig jaar december verschenen gespreksnotitie *Kerk in een verander(en)de samenleving* wordt op 27 november in het putje van Heiloo, waar nu het seminarie is gevestigd, een studiedag gehouden voor de pastorale krachten van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Deze gaat niet alleen over krimp, financiën, kerksluitingen en reorganisaties, maar ook over de verkondiging van het evangelie: Paul van Geest zal de Tijd van kerkvader Augustinus belichten en Mirjam Spruit gaat in op onze eigen tijd. Voorts komen pastoraat, financiën en caritas aan de orde. Er is ook gelegenheid om meer inzicht te krijgen in de recente ontslagen bij de bisdomstaf (vanwege bezuinigingen) en zal er nader worden ingegaan op samenwerking en/of fusie van parochies, en de huishouding t.a.v. kerkgebouwen.

| Kiki Kint

■ VPW Utrecht

• • • Begin oktober kwam het voormalig bestuur van de VPW-U voor het eerst samen als bestuurscommissie. Margreet Sanders heeft in de zomer afscheid genomen. De overige voormalige bestuursleden gaan verder als commissieleden. Op de agenda stond het concept huishoudelijk reglement. Dat is slechts 2 pagina's

Hier ben ik

lang, maar het is toch even puzzelen om alle zaken er goed in te verwoorden. Uiteraard blijft dit een concept huishoudelijk reglement tot op de jaarvergadering die we op woensdag 21 maart willen houden (noteer alvast). Dan zullen we het reglement bespreken en vaststellen.

Verder stond de begroting van 2018 op de agenda. De werkgroep 'jongere pastores' gaat inventariseren welke behoeften er zijn aan toerusting, informatie en ondersteuning. Ook staat een gesprek met het bisdom weer op onze wensenlijst. In dat gesprek willen we in ieder geval onze nieuwe organisatiestructuur toelichten. Daarnaast volgen we nauwgezet de verslagen die we krijgen over ons pensioenfonds. Jos van Os zit daar in om de belangen van de werkers in het pastoraat te behartigen. Waar hij kan doet hij verslag van zijn bevindingen en spoort hij ons aan het pensioenfonds, dat het overigens goed doet, te volgen.

| Marion Korenromp

Het zou de laatste bijeenkomst worden van de gesprekskring van pastores en dominees bij ons uit de buurt. Een aantal jaren hebben we de meest uiteenlopende zaken aan bod gehad, maar de laatste tijd raakte het een beetje op. Eén van de dominees stelde voor om dan toch nog samen een film te kijken. Hij wilde graag weten wat wij ervan vonden. Hij lichtte toe: "In de PKN wordt de documentaire *Hier ben ik* over dominee Ad Nieuwpoort en zijn Bloemendaalse gemeente hogelijk geprezen. Maar klopt het wel zoals de dominee Bijbelse teksten gebruikt in gesprekken? Sluit dat aan bij waar zijn gemeenteleden zich bevinden?" Een mooie kijkopdracht om onze tanden in te zetten.

In de documentaire worden we meegevoerd in het overbezette leven van een aantal mensen. We krijgen een kijkje in het leven van een ouderpaar met jonge kinderen dat zelfs onder het joggen de dagelijkse agenda nog doorspreekt. We volgen een gescheiden vrouw, die maar met moeite een eigen leven opbouwt. Er is een stel, dat bij de voorbereiding van hun huwelijk te maken krijgt met een stuk onverwerkt verleden. En dan is er nog de dominee zelf, net zo druk als zijn gemeenteleden. Allemaal vinden ze een plek in de Bloemendaalse kerk, waar ze bemoediging en troost zoeken.

Ad Nieuwpoort wil zijn gemeenteleden een tegenwicht bieden tegen het stressvolle leven dat velen leiden. Hij zoekt in preek

en gesprek aansluiting bij thema's, waar menigeen in stilte mee worstelt: burn-out, angst voor verlies, boventaligheid. Hij gaat persoonlijk de strijd aan met het lastige verhaal van het offer van Isaak. We volgen hem in zijn degelijke voorbereiding op zijn preek.

Het is natuurlijk heerlijk om hardop commentaar te geven als je een collega aan het werk ziet. Het hoort bij onze beroepsdeformatie om als een stuurman aan de wal het beter te weten.

Maar na afloop was er wel het nodige dat ons puzzelde. Wat is er voor nodig om een Bijbelse gedachte in een gesprek binnen te brengen? Slaagt de dominee in zijn opzet om meer rust, meer verdieping, meer aandacht in zijn rondhollende gemeente te brengen? En waarom toch dat verhaal van Isaak dat door de hele film meeloopt? Het lijkt alsof er alleen maar over dit verhaal wordt gepreekt. Toch is het duidelijk dat er gedurende een aantal jaren is gefilmd. Waarom dan dit verhaal in de context van de film? Wat betekent dat? In een boeiend gesprek komen we op het spoor van de filmers en hun boodschap en krijgt de titel van de film, ontleend aan het verhaal van Isaak, een nieuwe lading: *Hier ben ik*.

De film komt op kerstavond op tv en is vanaf 1 januari op DVD te verkrijgen. Nu is hij via internet te bekijken.

Hier ben ik (2017) is een film van Sarah Vos en Sander Snoep.

Loslaten

Mijn lagere school is niet meer, daarvoor in de plaats zijn luxe woningen gekomen, passend in het straatbeeld van vandaag de dag. Ik hoef mijn ogen maar te sluiten en ik zie het roestige hek dat toegang geeft tot het speelplein, de deur waar wij in een keurige rij twee aan twee naar binnen schreden. 's Morgens en 's middags. Ik zie de spreuk op één van de gevels van die parochiële jongensschool van de H. Familie in Den Haag: *Een deugdzaam kind is een vreugde zijner ouders*. De school is afgebroken, ben benieuwd waar het mozaïek van dat tableau is gebleven... Het is op die school, waar ik, als klein ventje, voor het eerst het verhaal hoorde van die Barmhartige Samaritaan. Bijbelse geschiedenis... niet dagelijks, maar met grote regelmaat. Laat ik nou een dochter hebben die daar niet voor onder doet! Ze heeft een baantje, niet bij een supermarkt of schoenenwinkel maar in de bediening van een van die statige hotels die onze stad rijk is. Ver na middernacht komt ze thuis. Ik vind dat niks, fietsend in de nacht door een dronken stad. Ik lig daar wakker van, slaap niet goed. Ik ben een tut. Ik geef het toe. Te pas en te onpas roept ze dat ik moet loslaten.

Bouwen aan de stad

Rob

Lijesen

Maar ik heb een afspraak met haar. Ze stuurt een appje als ze vertrekt uit het hotel. Dat hoeft niet als ze thuiskomt. Dat hoor ik wel... Laatst duurde het te lang. Verstreek er veel te veel tijd tussen vertrek en de aankomst. Ik heb het dan niet meer. Ik ben een tut... Ik weet het. De volgende dag vertelde ze waarom. Op de Erasmusbrug was een man verschrikkelijk gevallen met zijn fiets. Het bloed kwam uit zijn hoofd. Ze was afgestapt, had 112 gebeld en gewacht tot die er waren... En met een grote glimlach zei ze tegen mij: "En nu kom ik zeker in de Hemel hè?" "Nou", zei ik... Voor heel even was zij de Barmhartige Samaritaan van de Maasstad. Op de grens tussen Noord en Zuid, tussen de rechter en de linker Maasoever maakte zij het verschil tussen onverschilligheid en compassie. Opvoeding geslaagd!

Loslaten... Vorige maand kwam ze thuis. "Weet je het al?", zei ze. "Ik heb een kamer in 020*, leuk hè? Je vindt het niks hè? Niet de stad en ook niet dat ik uitvlieg..."

Vol enthousiasme vertelde ze dat ze gratis kost en inwoning zou hebben. Daarvoor in de plaats moest ze twee dagen op een kindje passen. Deal! Ze pakte de grootste vakantieoffer en propte die tot barstens toe vol. Ook een rugzak voor de prutsels en de frutsels ging mee. Ik hoefde haar niet weg te brengen. Ze kon het allemaal zelf. "Dag pap!" "Dag kind, kus, high five." Zij naar de tram, ik naar de sportschool... Eén van ons had het niet naar de zin. Ik ben een tut. Ik weet het.

Nauwelijks 24 uur later zit ze weer bij ons aan tafel. De rugzak midden in de kamer (ik zeg niks), de koffer breeduit in de gang (ik erger me niet). Ze voert het hoogste woord. Ik laat haar uitrazen: "Ik moest twee dagen oppassen, twee middagen het huis schoonmaken, stand by zijn in de weekenden". En zo gaat het even door. Ik merk dat ik afhaak en in stilte de eerste regels van het Magnificat zing...

* Rotterdammers spreken de naam van die stad niet uit...